

Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu

Ein tøkk til føroyingar

Nú tað stundar til Vísindavøku, vilja vit á Deildini fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu nýta høvið at siga Føroya fólki okkara stóru tøkk fyri luttku í kanningum okkara og fyri trúfesti, tá ið vit ferð eftir ferð, sum árinu eru farin, hava bjóðað til nýggjar kanningar.

Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu hevur øll árinu, síðani hon varð sett á stovn innan føroyska sjúkrahúsværkið í 1988, granskað heilsuna hjá føroyingum, serliga við atliti til avleiðingarnar dálkaður matur úr havinum hevur á børnini. Granskingarhátturin hevur verið at bjóða stórum tali av fólki at luttaka í ymiskum heilsukanningum og so samanhalda heilsustøðuna við tað, sum tey hava verið úti fyri av umhvørvisdálking. Vit hava kannað stórt tal av kvinnum í viðgongutíðini, og síðani eru børn teirra fylgd heilt upp til 29 ára aldur. Í hinum endanum av lívinum hava vit kannað nógv fólk um 70 ára aldur, og nú 10 ár eftir fyrstu kanning fara vit aftur at kanna somu fólk. Fólk í miðum árum hava eisini luttikið – eitt nú grindamenn og tilvildarlaga útvald fólk, sum vórðu kannað fyri sukursjúku.

Mong týðningarmikil úrslit og tilmæli eru komin burtúr okkara gransking. T.d. er altjóða markvirði fyri kviksilvur ásett grundað á okkara gransking, og vit hava ávíst, at ávís dálkingarevni stórliga tálma virknaðin av barnakoppsetingum.

Allar hesar granskingarverkætlanir hava kostað nógvir pengar at gera, men vit hava verið so heppin at fingið tann allarstørsta partin av fíggingini frá útlenskum granskingargrunnum.

Okkara granskarar hava enn nógvir ætlanir um komandi verkætlanir og vóna tí, at áhugin at luttaka fer at verða líka stórir mongu árinu.

Niðanfyri nakrar av granskingarverkætlanunum, sum eru ella verða framdar her á stovninum:

- Vit fylgja støðugt umleið 2.300 børnum/ungum, fødd frá 1986 til 2010, við kanningum av miðnervalagi, immunverjuni og búning annars.
- Allir 9. floks næmingar hava regluliga síðan 1989, svarað spurnabløðum um teirra lívsvanar.
- Diabetes – stívliga 3.000 fólk eru kannað fyri diabetes, bæði fyri at finna títtleikan av typu 2 diabetes, men eisini fyri at kanna, um dálkingarevni virkað sukursjúkuelvandi.
- Parkinsons sjúka – hví er sjúkan so vanlig í Føroyum – umhvørvið, arvur ella bæði?
- Alzheimers sjúka – hvussu vanlig er sjúkan millum føroyingar, og eru serligar grundir til hesa sjúku her heima?
- Essentiellur Tremor í Føroyum (ristingar av ókendari orsök) – títtleiki og umhvørvisárin
- ALS (amyotrofisk lateral sklerosa) – hevur sjúkan arviligar orsøkir?
- Sáðgóðska – nógvir føroyskir menn hava verið til kanningar av sáðgóðskuni til tess at greina, um lág sáðgóðska hongur saman við lívsvanum.
- Fruktaðari – umfatandi spurnakanning er gjørd av, hvussu leingi tað gongur frá ein kvinna vil gerast við barn, til hon verður tað.
- Tarmbrunasjúkur – títtleikin í Føroyum er høgur. Hví so er, verður kannað í eini PhD – verkætlan.
- Hvussu nógv minkar árvaknið hjá fiskimonnum, sum arbeiða leingi uttan at sova (PhD – verkætlan)
- Strongd hjá trolamonnum í Barentshavinum.
- Heilsustøðan hjá stívliga 700 føroyingum í sjevtíárunum er gjølla kannað.

Sjúkrahúsværk Føroya

Sigmundargøta 5, FO-100 Tórshavn

Tlf.: +298 31 66 96, Fax: +298 31 97 08, T-postur: dfaa@health.fo